

KANSALLISEN PALVELUVÄYLÄN ARKKITEHTUURIN SUUNNITTELUN OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Aika	Tiistai 11.6.2013, klo 8.00 – 10.00
Paikka	Valtiovarainministeriö (Mariankatu 9), kh. Jakovara 1 & 2
Paikalla:	Timo Valli, valtiovarainministeriö / JulkICT-toiminto (puheenjohtaja) Marja Hamilo, Teknologiateollisuus ry Outi Keski-Äijö, Tekes Petteri Ohvo, työ- ja elinkeinoministeriö Reijo Svento, FiCom ry Jari Porrasmaa, sosiaali- ja terveysministeriö Mikael Kiviniemi, valtiovarainministeriö / JulkICT -toiminto Jukka Uusitalo, valtiovarainministeriö / JulkICT-toiminto Jari Takala, Netum Oy Antti Kivelä, Sitra Katri Raatikainen, Eläketurvakeskus (EK:n nimeämä edustaja) Kaija Martiskainen, sisäasiainministeriö Taru Rastas, liikenne- ja viestintäministeriö Heikki Lunnas, Suomen Kuntaliitto (Karri Vainion sijaisena) Arto Issakainen, Helsingin kaupunki (Kari Miskalan sijaisena) Riku Jylhänkangas, VM Tommi Oikarinen, valtiovarainministeriö / JulkICT-toiminto (sihteeri)
Poissa	Matti Franck, Espoon kaupunki (ei pystynyt osallistumaan kokoukseen etäyhteyteen liittyvien teknisten ongelmien takia) Kari Miskala, Helsingin kaupunki Karri Vainio, Suomen Kuntaliitto Rasmus Roiha, Ohjelmistoyrittäjät ry

ASIALISTA

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 8:00.

2. Esityslistan hyväksyminen

Kokouksen esityslista hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Hankkeen tilannekatsaus

Hankepäällikkö esitteli hankkeen tilanteen sekä suunnitelman elo-syyskuun jatko-tehtävistä.

Keskustelu:

- Keskusteltiin suunniteltujen tehtävien valmiusasteesta sekä suunnitellusta aikataulusta ja sen toteutumisen realistisuudesta. Todettiin, että tilannekatsauksen valmiusaste kuvaa ennemminkin lopputuotosten tilannetta kuin varsinaista työtä, joka on käynnistynyt kaikkien suunnitelmassa kuvattujen kokonaisuuksien osalta
- Palveluväylän hallinta- ja ylläpitomallin suunnittelun osalta lopputuloksen tulisi olla vaihtoehtoisten mallien kuvaus ja arviointi joka tukee tulevaa päätöksentekoa ja tarkemman suunnittelun käynnistämistä. Suunnittelutyön lopputuotokseksi tarkennetaan ”alustava liiketoiminta- ja hallintamalli”
- Syksyllä käynnistyvän toteutuksen hankkeistaminen ja toteutuksen organisointia tulisi hahmottaa tavoitteena olevan kokonaisuuden osalta (palveluväylä, tunnistus, suostumusten-/valtuutusten hallinta)
- Jatkotyön organisoinnissa tulee ottaa huomioon toteutuksen ja kehitettävien palveluiden elinkaaren aikaisen palvelumallin roolit ja vastuut sekä tarvittava osaaminen, jota julkisessa hallinnossa ei tällä hetkellä ole
- Kehitystyön ohjauksen tulee olla valtionhallinnon hallinnassa ja ohjaus tulee rakentaa toteutuksen tavoitetta tukevaksi
- Kesälomien jälkeisen työskentelyn osalta painotettiin, että lopputuotosten käsittelylle tulee varata riittävästi aikaa sekä työryhmän että ohjausryhmän osalta
- Vaikka tavoitteena ovat kehityskohteet sekä konseptin hallinta- ja ylläpitomalli ovat kaikki tavoiteltavia, korostettiin myös kehitystyön käynnistämisen tärkeyttä niiden kokonaisuuksien osalta, joiden käynnistämiseksi ei ole juridista tai hallinnollista estettä
- Kehitystyössä tulisi huomioida tiedon tuottajien ja hyödyntäjien näkökulma ja kytkeä suunnitelmaan mukaan väylää tavoitteellisesti käyttävät palvelut. Palveluiden kehittämisen tulee kuitenkin olla priorisoitu tavoite ja tiedonsiirtoratkaisun sitä tukeva
- Kehitystyön suunnittelun ja organisoinnin lisäksi tulisi ottaa huomioon toteutuksen viestintä ja markkinointi

Päätökset:

- Jatkotyössä huolehditaan siitä, että työryhmällä ja ohjausryhmällä on riittävästi aikaa perehtyä tuotoksiin sekä työstää asioita eteenpäin
- Ohjausryhmä kokoontuu vielä kaksi kertaa suunnitteluhankkeen aikana
- VM tekee esityksen kehityskokonaisuuden hankkeistamisesta ja kehitystyön jatko-organisoinnista yhteisen ”ohjelman” alaisuuteen

5. Viestintäsuunnitelma

Hankepäällikkö esitteli viestintäsuunnitelman

Keskustelu:

- Viestinnän osalta tulisi vielä tarkentaa viestinnän kohderyhmiä ja pyrkiä muodostamaan viestintätoimenpiteet ja materiaalit kohderyhmille kohdennettuna
- Kokouksessa tunnistettuja kohderyhmiä: tietojärjestelmätoimittajat, päätöksentekijät (erityisesti kehitystyön jatkon kannalta), kansainväliset sidosryhmät
- Viestintää toivottiin kehitettäväksi kaksisuuntaiseksi hyödynsaajien ja sidosryhmien palauttaan saamiseksi
- Tällä hetkellä hankepäällikkö on viestintäpiste

Päätökset:

- Esitetty viestintäsuunnitelma hyväksytään kokouksen kommentteilla täydennettynä

6. Palveluväylän viitearkkitehtuuridokumentti

Jari Takala Netum Oy:stä esitteli arkkitehtuuridokumentin (versio 0.8, 6.6.2013)

Keskustelu:

- Palveluväylän konseptikuvaukseen tulisi avata kansalaisten palveluiden osuus ja sen loogista rakennekuvaa toivottiin yksinkertaistettavaksi liittyvien väylien osalta
- Keskusteltiin kansalaisen mahdollisuudesta omien tietojensa katseluun ja tiedon omistamiseen
- Palveluväyläkonseptiin sisältyvistä yleisistä palveluista valtuutusten hallintaa pidettiin tärkeänä ja lisäarvoa tuottavana, jos sen avulla voitaisiin katsoa sektorirajojen yli, jolloin asiakkaat voisivat antaa eri palvelun tarjoajille suostumuksen/valtuutuksen hakea palveluiden toteuttamisessa tarvittavia tietoja
- Kokonaistavoitteena on luoda ”iso-kuva” kansallisesta palveluarkkitehtuurista, mikä vaatii kuvauksen laajentamista palveluväylän lisäksi loppukäyttäjäpalveluihin
- Turvallisuus tulisi nähdä palveluväyläkonseptin osana. Sopivan turvatason aikaansaaminen edellyttää vahvan resurssivaruksen, minkä vuoksi esityksessä tulee olla mukana tietoturvapalveluiden osuus

Päätökset:

- keskustelun pohjalta nousseet huomiot viedään työryhmän työskentelyyn
- hankepäällikkö voi julkaista viitearkkitehtuurin version 0.9 kesäkuun kuluessa. Saatteeksi liitetään selkeä maininta siitä, että kysymys on vielä luonnosversioista, joka viimeistellään lopulliseen muotoonsa elo-syyskuussa.
- johtoryhmä voi kommentoida arkkitehtuurikuvauksen dokumentointia sähköisesti. Lähipäivinä saatavat kommentit otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon jo kesäkuussa julkaistavassa versiossa.
- osallistujat voivat toimittaa ehdotuksensa / listauksensa palveluarkkitehtuuriin liitettävistä palveluista: riku.jylhankangas@vm.fi ja jukka.uusitalo@vm.fi

7. Hankkeen riskien käsittely

Hankkeen riskejä ei ehditty käsittelemään kokouksessa. Hankepäällikkö kertoi, ettei riskeihin ole tullut muutoksia edellisessä kokouksessa suoritettua arvioinnin jälkeen.

8. Muut asiat

Ei muita asioita

10. Seuraava kokous

- 29.8.2013, klo 14.00 – 16.00

11. Kokouksen päättäminen

puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.00

Liitteet:

Kokouksen esitysaineisto

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

JulkICT
-toiminto

Kansallisen palveluväylän arkkitehtuurin suunnittelu

Ohjausryhmän kokous
11.6.2013

Agenda

- 1) Kokouksen avaus
- 2) Esityslistan hyväksyminen
- 3) Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen
- 4) Hankkeen tilannekatsaus
 - 1) Päättösehdotus: Merkitään tilanne tiedoksi ja hyväksytään hankkeen kesälomien jälkeinen aikataulut
- 5) Viestintäsuunnitelma
 - 1) Käsitellään hankkeen viestintäsuunnitelma hankepäällikön alustuksen pohjalta
 - 2) Päättösehdotus: Hyväksytään viestintäsuunnitelma
- 6) Palveluväylän viitearkkitehtuuridokumentti
 - 1) Tarkastellaan palveluväylän viitearkkitehtuuridokumenttia (siinä valmiudessa kuin se on) projektipäällikön alustuksen pohjalta, keskustellaan dokumentista
 - 2) Päättösehdotus: Hyväksytään viimeisteltäväksi ohjausryhmän kommenttien pohjalta ja julkaistavaksi, kun ohjausryhmältä saadut kommentit on huomioitu
- 7) Hankkeen riskien käsittely
 - 1) Käsitellään hankesuunnitelmassa mainittujen riskien tilanne ml. mahdolliset uudet riskit
 - 2) Tehdään tarvittavat linjaukset riskeihin varautumisesta ja riskien vaatimista toimenpiteistä
- 8) Muut asiat
- 9) Seuraava kokous
 - 1) Sovitaan seuraavan ohjausryhmän kokouksen ajankohta, ehdotus: syyskuun viikolle 39
- 10) Kokouksen päättäminen

Tilannekatsaus

Suunnittelun toteutuksen tilanne

Tuotokset:

- Nykytilan kartoitus ja analyysi toteutettu
- Arkkitehtuuriperiaatteet määritelty
- Viitearkkitehtuuridokumentti viimeistelyssä
- Toteuttamissuunnitelma aloitettu
- Lainsäädännön arviointi toteutettu
- Liiketoiminta-, tuotanto- ja hallintamallit aloitettu
- Muutosten suunnittelu ja vaikutusten arviointi aloitettu

Tuotokset	●
Aikataulu	●
Työmäärä	●

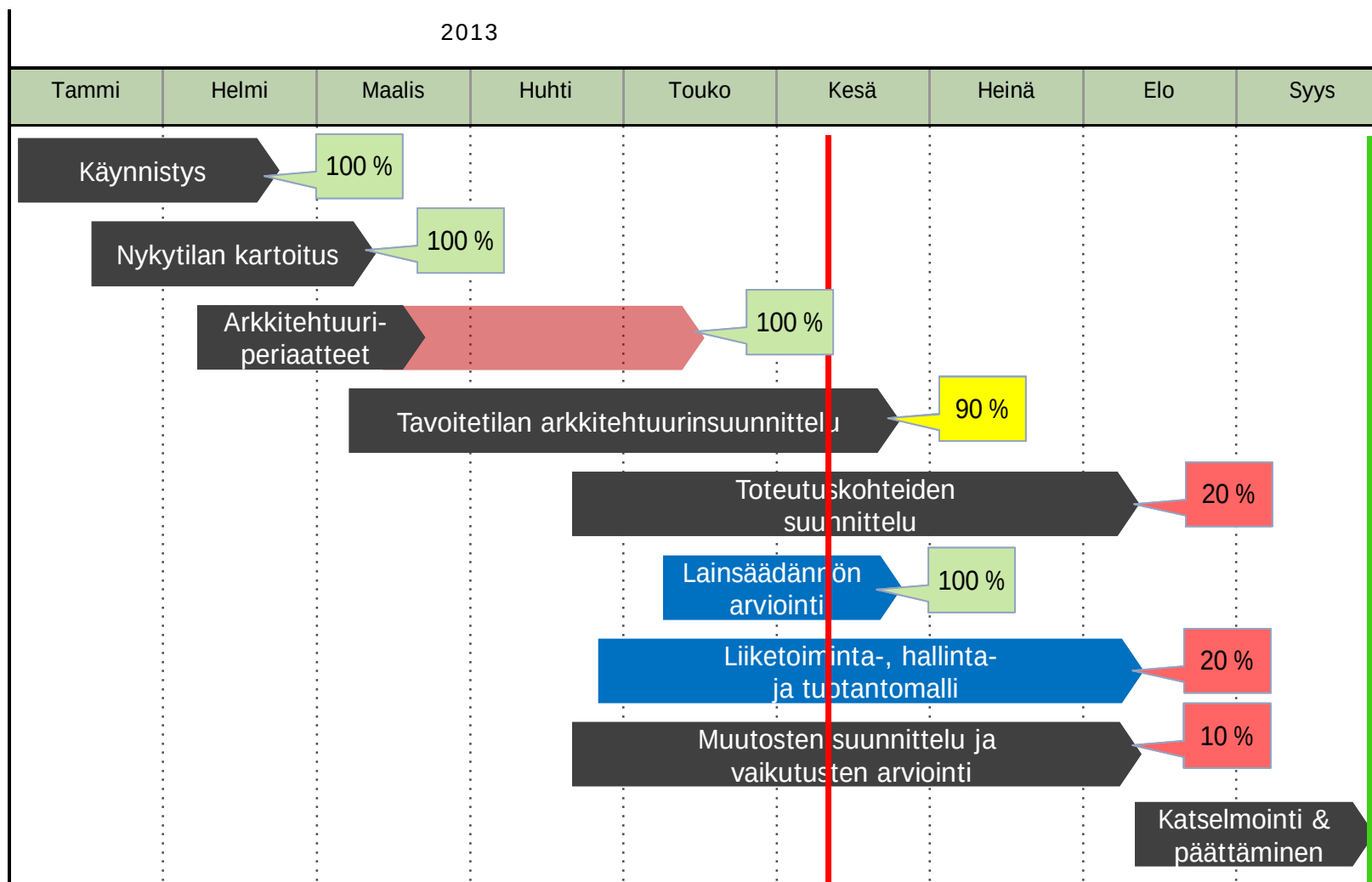
Aikataulu:

- Ohjausryhmän kokouksessaan 8.5.2013 hyväksymä uusi tavoiteaikataulu on toteutumassa
 - palveluväylän viitearkkitehtuuriin ja tavoitetilan toteuttamissuunnitelma kesäkuussa
 - kehittämiskohteiden toteutusratkaisuiden kuvaaminen ja vaikutusanalyysi alkusyksystä

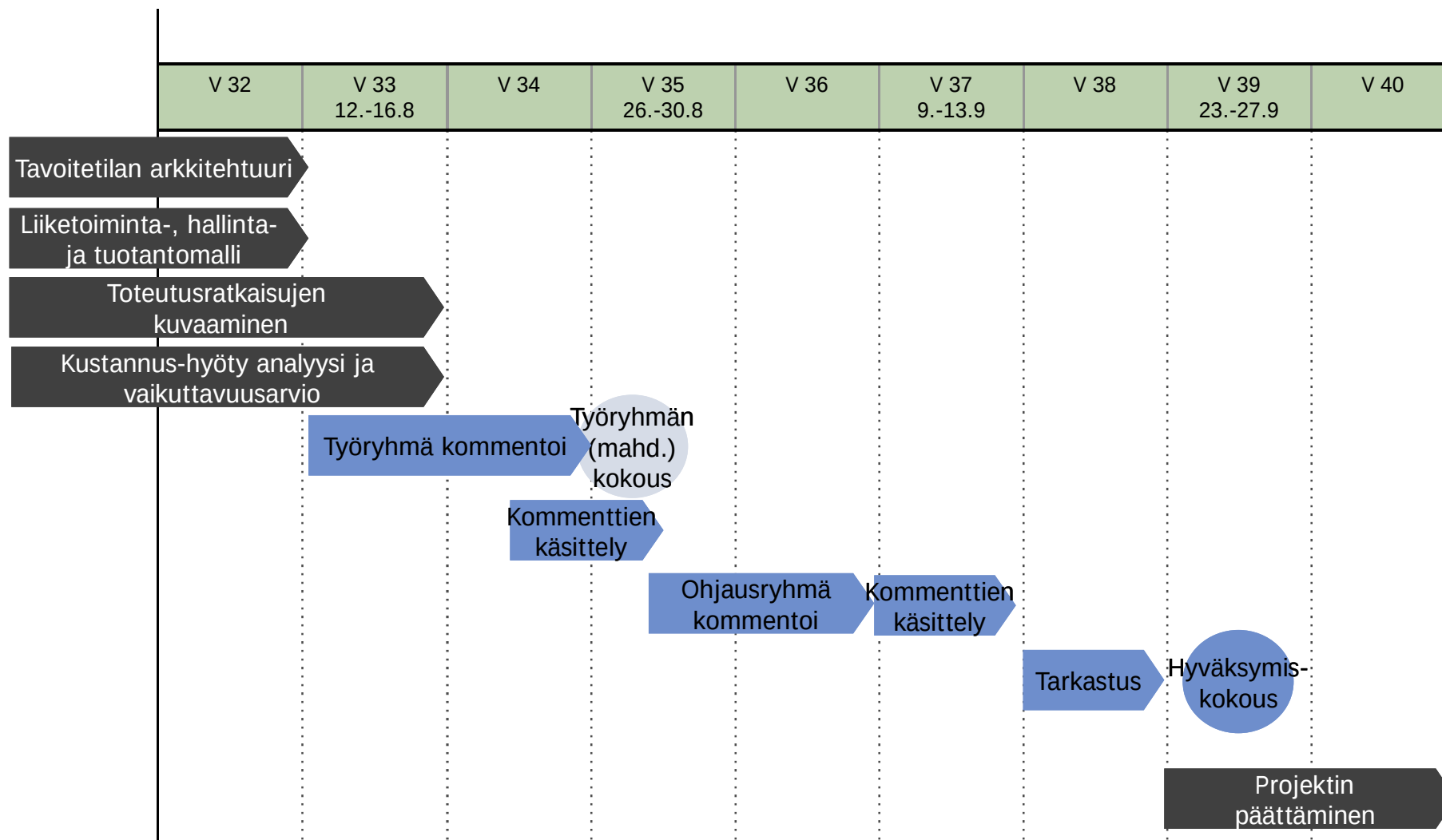
Työmäärä:

- Toimittajan työmäärä ei ylittyne suunnitellusta

Toteutuksen tilanne 11.6.2013

Projektin jatko kesäloman jälkeen

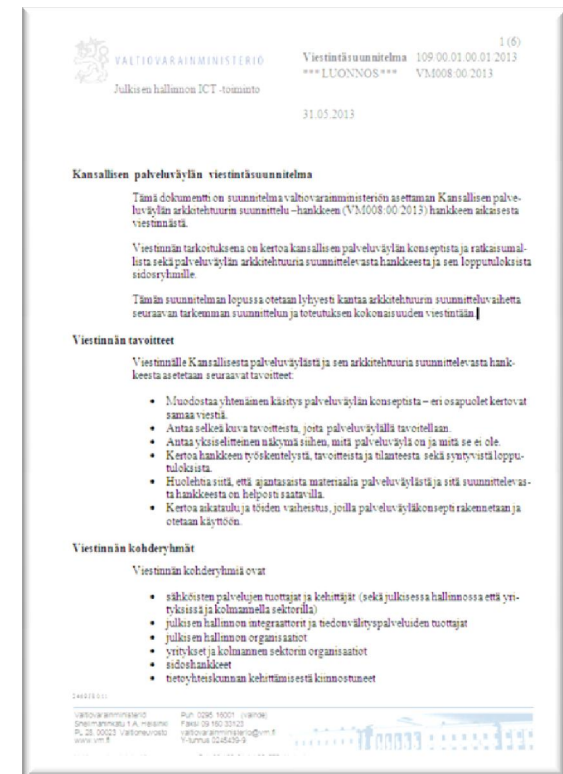

Viestintäsuunnitelma

Hankkeen viestintäsuunnitelma

- Suunnitelmassa kuvataan viestinnän
 - tavoitteet
 - kohderyhmät
 - sisältö/ydinviestit
 - toimenpiteet
- Kyse on arkkitehtuurin suunnitteluhankkeen viestintäsuunnitelmasta,
 - mutta suunnitelman lopussa otetaan lyhyesti kantaa arkkitehtuurin suunnitteluvaihetta seuraavan tarkemman suunnittelun ja toteutuksen kokonaisuuden viestintään.

Viestintätoimenpiteet

- Suunnitelmaan kirjattujen viestintätoimenpiteiden pääjaottelu on seuraava:
 - Aineiston julkaiseminen Valtioneuvoston hankerekisterissä (HARE)
 - VM:n verkkosivujen pitäminen ajan tasalla – Yhteentoimivuuden alasivu
 - Yhteentoimivuusportaaliin aineistoa
 - VM:n ICT-uutiskirjeessä uutisointi
 - Ohjausryhmälle viestintämateriaalia hyödynnettäväksi
 - Palveluväylän esittely eri tilaisuuksissa
 - Viestinnän koordinointi
 - Palveluväylä-aiheiset seminaarit
 - Palveluväylää demonstroivien pilottien esittely

Palveluväylän viitearkkitehtuuridokumentti

Viitearkkitehtuuridokumentin sisältö

1. Johdanto
 2. Kansallisen palveluväylän terminologia
 3. Kokonaisarkkitehtuurimenetelmän hyödyntäminen
 4. Tiedonvälitysratkaisujen nykytila
 5. Periaatetason arkkitehtuurilinjaukset
 6. Käsitteellisen tason arkkitehtuurilinjaukset
 7. Loogisen tason arkkitehtuurilinjaukset
 1. Ratkaisuskenaariot
 2. Valittu ratkaisumalli
 3. Kansallisen palveluväylän looginen rakenne
 4. Kansallisen palveluväylän tietojenvaihdon keskeiset prosessit
 5. Kansallisen palveluväylän tietojen välittämismalli
 6. Kansallisen palveluväylän loogiset tietojärjestelmäpalvelut
 7. Kansallisen palveluväylän tietoarkkitehtuuri
 8. Teknologiapalvelut
 8. Liitteet
- (laajuus: 112 sivua)

Kansallinen palveluväylä konseptina

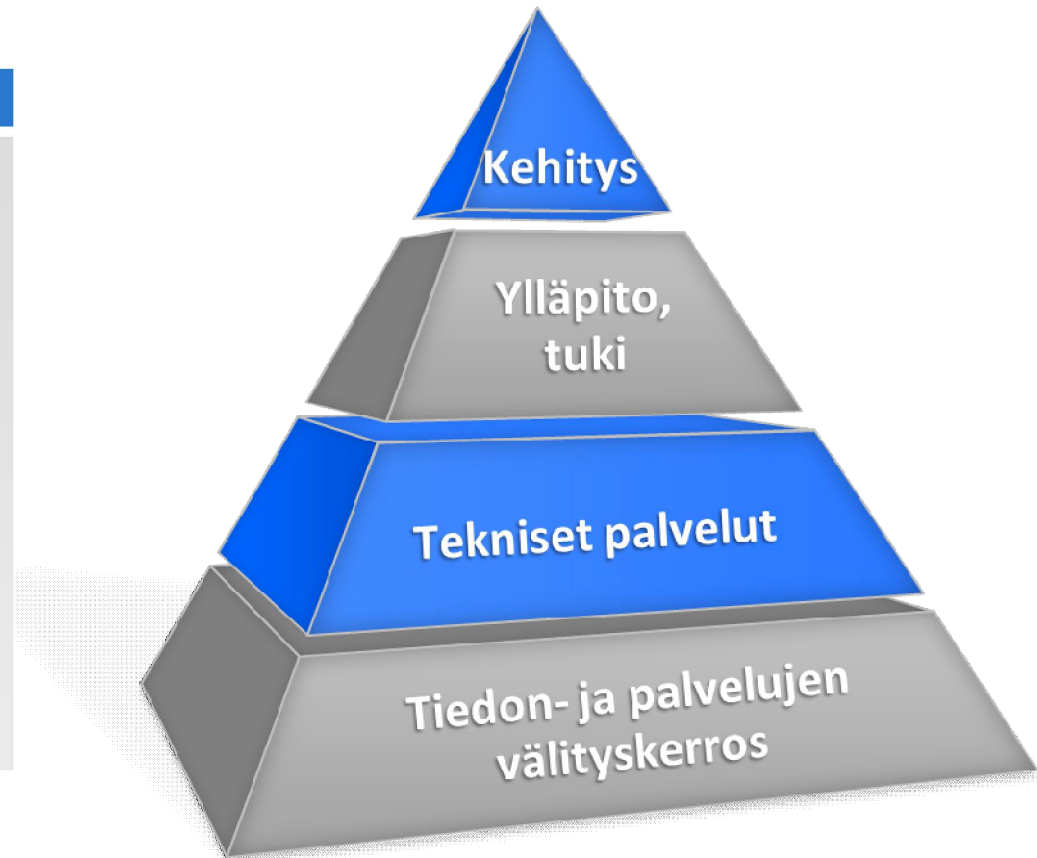

Kansallinen palveluväylä konseptina

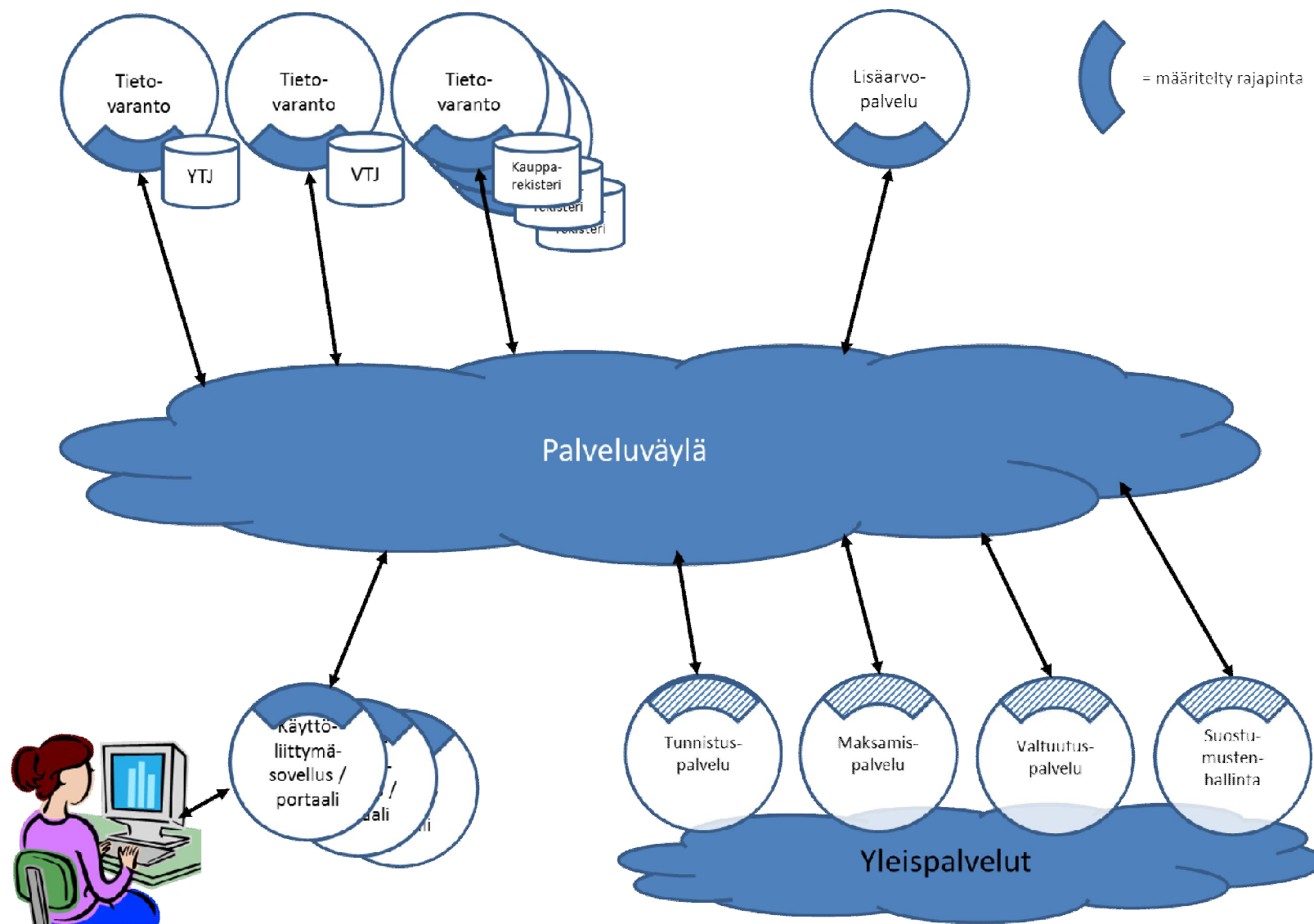

Palveluväylä on konsepti

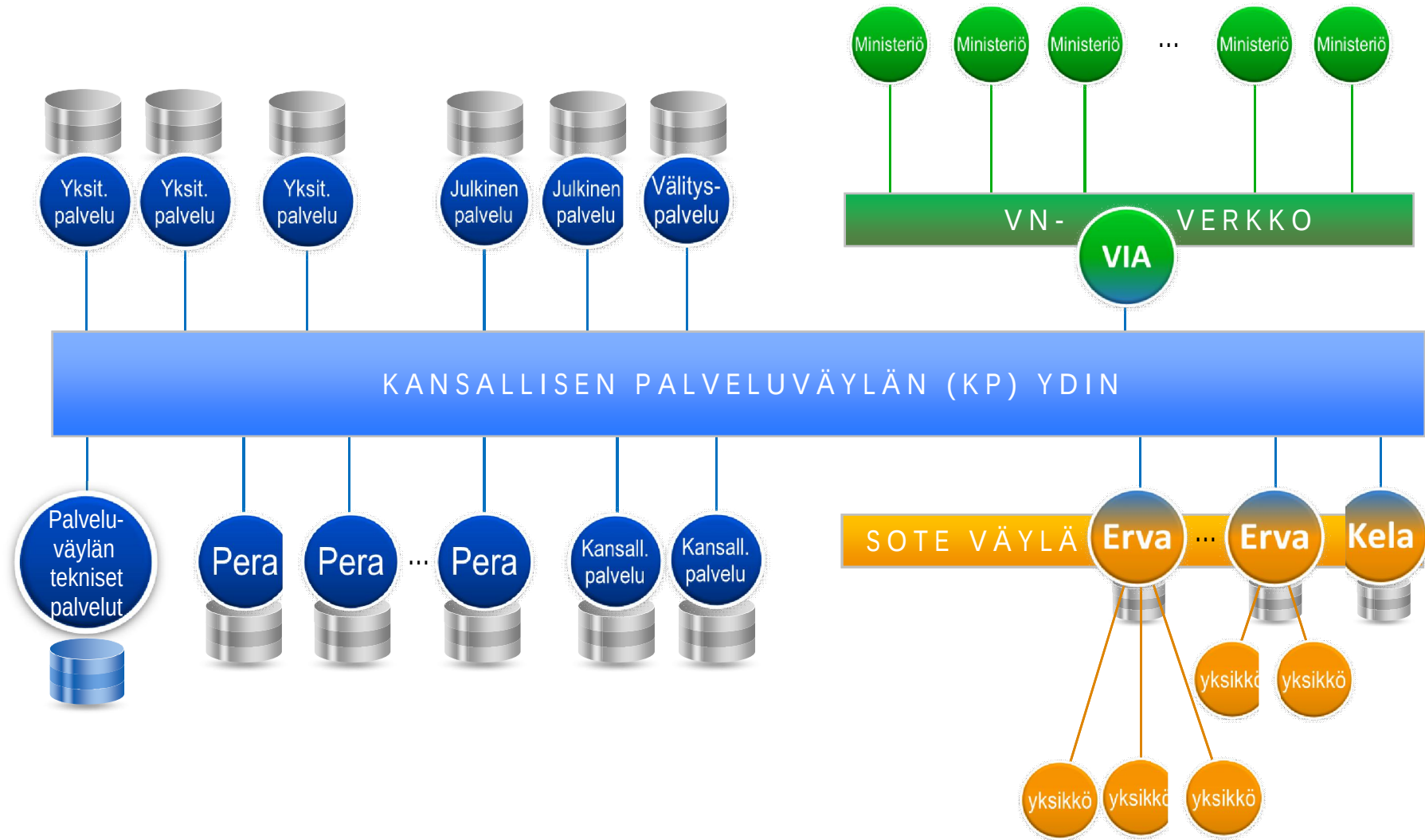
- Palveluväylä sisältää tekniset tiedon- ja sanomavälitysratkaisun lisäksi palvelut, joilla varmistetaan ratkaisun toimivuus, kapasiteetti, turvallisuus ja ajanmukaisuus
- Palveluväylä sisältää välttämättömät tekniset tukipalvelut palveluväylän käytölle kansallisesti (esim. järjestelmävarmenteet)
- Palveluväyläkonseptiin määritetään myös selkeä toimintamalli ja palvelujen kytkemistä ja kehittämistä tukevat asiantuntijapalvelut – tarkoituksenmukaisessa laajuudessa

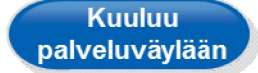

Kansallinen palveluväylä ekosysteeminä

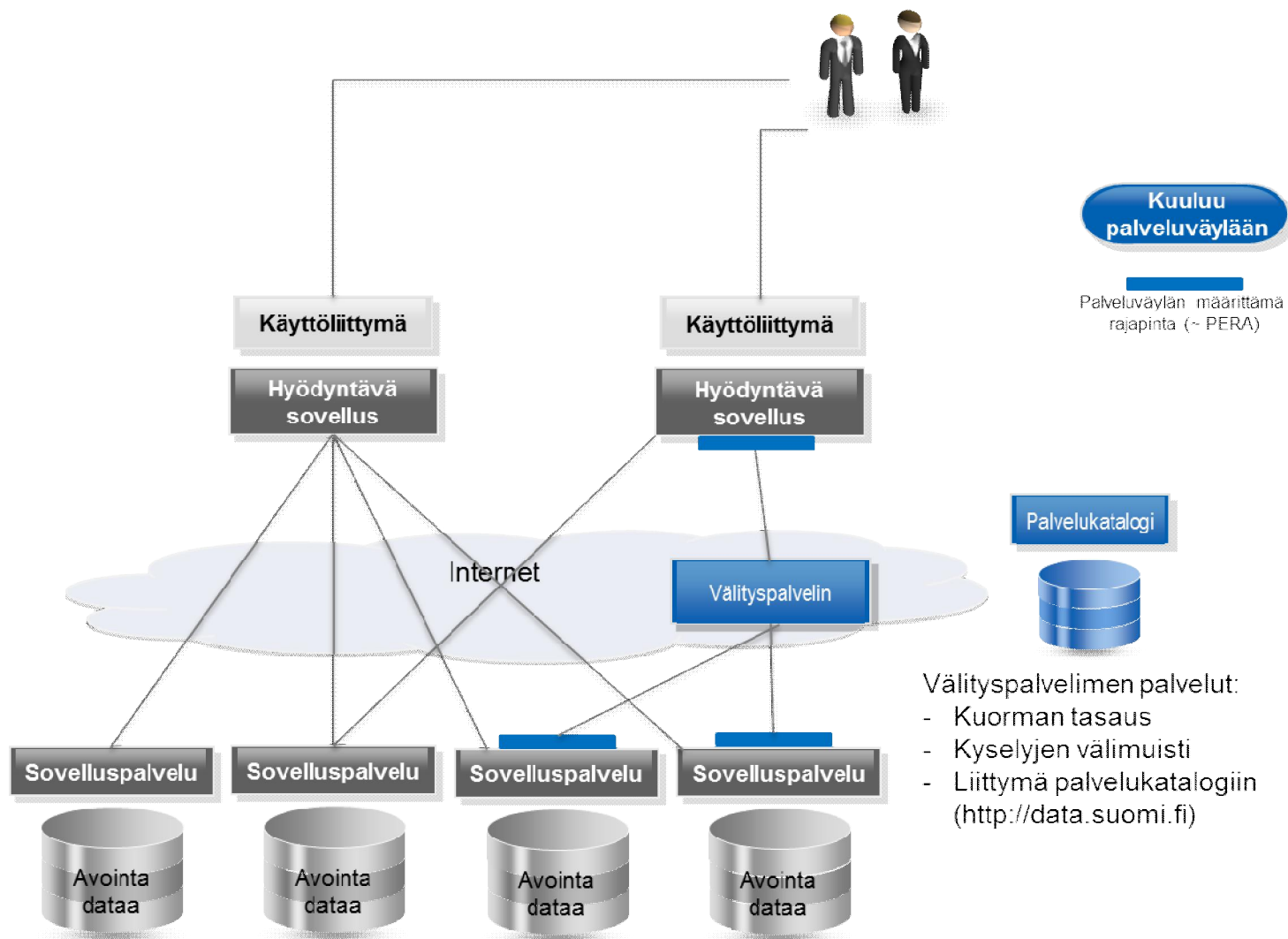
Kansallinen palveluväylä on hierarkkinen toimialojen erityispiirteitä kunnioittava vyöhykemalli, johon vyöhykkeitä voi tulla lisää

Palveluväylän määrittämä
rajapinta (~ PERA)

Kansallinen palveluväylä ja avoin data

Kansallisen palveluväylän tekniset tietojärjestelmäpalvelut

Kansalliseen palveluväylään kytkettävät keskeisimmät yleispalvelut

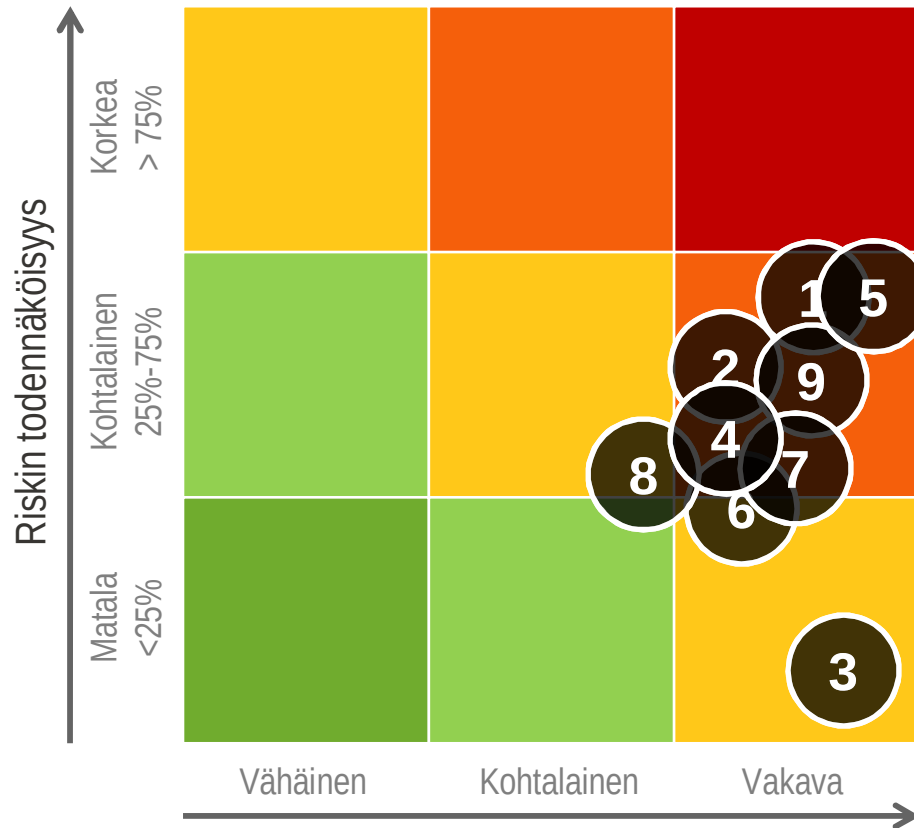

Palveluväylän yleispalvelut eivät ole välttämättömiä kansallisen palveluväylän toiminnalle eivätkä tästä syystä kuulu sen teknisiin ydinpalveluihin. Yleispalvelut ovat kuitenkin yleisesti muiden palvelujen kanssa yhdessä käytettäviä mahdollistavia sähköisiä palveluita, jotka merkittävästi edistävät varsinaisten sähköisten substanssi- ja liiketoimintapalvelujen kehittämistä. Yleispalvelut eivät tyypillisesti ole sellaisenaan loppukäyttäjälle hyödyllisiä, vaan niitä käytetään läpinäkyvästi muiden palveluiden osana tai tukena.

Hankkeen riskit

Riskiarvio 4.6.2013

Koko kuvaa, miten riski on muuttunut viime arvioinnista:

1

= Riski kasvanut

1

= Ei muutosta

1

= Riski pienentynyt

1. Osapuolet eivät sitoudu tuotettavan suunnitelman mukaiseen toimintaan
 2. Muun kansallisen kehittämistyön päällekkäisyys ja epäyhtenäisyys suunnitellun toteutuksen kanssa
 3. Hankkeen toteutuksen resursointi on riittämätöntä
 4. Kehittämiskohteen raja-alue epäonnistuu
 5. Tavoitteet palveluväylällä saavutettavista hyödyistä ovat epärealistiset
 6. Palveluväylän omistajaa ja liiketoimintamallia ei löydetä
 7. Palveluväylän toteuttamisen koordinointi epäonnistuu
 8. Organisaatiot eivät valmistaudu ajoissa väylän käyttöönottoon
 9. Kansallista yhteistä tunnistamisratkaisua ei synny
- (7 – 9 ovat enemmän jatkotyön kuin arkkitehtuurin suunnitteluhankkeen riskejä)

Riskiarvio

Nimi / tiivis kuvaus	Riskin laukeamisen seuraukset	Riskitaso	Ennaltaehkäisy	Vastuu	Ennaltaehkäisyn tilanne
(1) Osapuolet eivät sitoudu tuotettavan suunnitelman mukaiseen toimintaan	Suunnitelma voi olla hyvä, mutta ei johda toteutuksiin, eri syistä tietojen ja palvelujen yhteiskäyttö hajautuu eikä kehity riittävästi	4	Sitoutuminen ja vahva viestintä jo suunnitteluvaiheessa. Eri käyttötarkoitusten ja reunaehtojen huolellinen kartoitus. Mahdollisesti palvelupaletti. Selkeä sitova KA-linjau	VM	Työn toteutukseen otettu mukaan kansallisten kehittämisprojektien vastuutahot, sidosryhmätapaamisia järjestetty, viestintä käynnistetty
(2) Muun kansallisen kehittämistyön päällekkäisyys ja epäyhtenäisyys suunnitellun toteutuksen kanssa	Tavoitearkkitehtuuri on ristiriitainen muun kehittämisen kanssa. Ei saada toteutettua helposti käytettävää kokonaisratkaisua	4	Synkronoidaan työ erityisesti Perä-määritysten, perustietovarantojen viitearkkitehtuuriin sekä muiden sektorikohtaisten kansallisten kehittämisprojektien kanssa (esim. Vakava, Kanta, Kansa, kansallinen tunnistusratkaisu).	VM	Työn toteutukseen otettu mukaan kansallisten kehittämisprojektien vastuutahot, sidosryhmätapaamisia järjestetty, viestintä käynnistetty
(3) Hankkeen toteutuksen resursointi on riittämätön	Hankkeen resurssit ovat tavoitteisiin, rajauksiin ja aikatauluun verrattuna riittämättömät, iso osa asioista jää huomioimatta	3	Kansallisten tietovarantojen, integraatoratkaisujen ja tiedonvaihtopalvelujen kehittäjät sitoutetaan antamaan aito panos tavoitetilan laatimiseen	VM	Hankkeen resursointia lisätty: kokopäiväinen hankejohtaja sekä Sitran hankkima konsultti. Kehyksiin 2014 – 17 on varattu rahoitusta toteutukselle.
(4) Kehittämiskohteen rajausta ei riittävän tarkasti määritetä, ratkaisulla pyritään ratkomaan sellaisiakin osia, joihin se ei ole optimaalinen ratkaisu	Rajausta ei riittävän tarkasti määritetä, ratkaisulla pyritään ratkomaan sellaisiakin osia, joihin se ei ole optimaalinen ratkaisu	4	Rajataan ratkaisun käyttötarkoitusta heti alkuvaiheessa. Vaiheistetaan kehitys ja/tai jaetaan ratkaisu useampaan osaan. Sitoudutaan rajaukseen.	VM	Palveluväylän yleiskuva määritetty, ratkaisumallin perusta kiinnitetty, väylään liittyvien palveluiden kartoitus käynnistetty
(5) Tavoitteet palveluväylällä saavutettavista hyödyistä ovat epärealistiset	Ratkaisulle on epärealistisia tavoitteita (= tekee lähes kaiken). Tavoiteratkaisun ympärillä palveluja ei kehitetä oikeaan suuntaan.	4	Ks. myös edellinen kohta. Kuvataan tarkemmin, mitä palveluja tai ongelmia palveluväylä ratkoo ja mitä ratkotaan muilla osioilla.	VM	Palveluväylän yleiskuva määritetty, ratkaisumallin perusta kiinnitetty, väylään liittyvien palveluiden kartoitus käynnistetty, viestintä käynnistetty

Riskiarvio

Nimi / tiivis kuvaus	Riskin laukeamisen seuraukset	Riskitaso	Ennaltaehkäisy	Vastuu	Ennaltaehkäisyn tilanne
(6) Palveluväylän omistajaa ja liiketoimintamallia ei löydetä	Ratkaisu saadaan teknisesti ja toiminnallisesti määriteltyä, mutta sille ei löydy omistajaa tai liiketoimintamallin haasteet karkottavat käyttäjät	4	Tunnistetaan omistaja jo työn aikana, varmistetaan sitoutuminen. Varmistetaan alkuvaiheen rahoitus siten, että kynnys kytkeytyä palveluun on aluksi matala	VM	Hallinta-, liiketoiminta- ja rahoitusmallien sekä operoinnin keskeisten periaatteiden hahmottelu on käynnistetty
(7) Palveluväylän suuren toteuttamis-kokonaisuuden koordinointi epäonnistuu	Toteutukset eivät synny oikea-aikaisesti. Yksittäiset toteutukset eivät muodosta toimivaa kokonaisuutta. Palveluntuottajat tekevät omia yhteen sopimattomia ratkaisujaan. Palveluväylän rakentaminen epäonnistuu.	4	Laaditaan riittävän tarkka toteutussuunnitelma kokonaisuudelle ja luodaan toteutukselle toimivat ohjaus- ja koordinoitirakenteet. Vastuutetaan eri osapuolet riittävästi ja selkeästi.	VM	Ei käynnistetty
(8) Organisaatiot eivät valmistaudu ajoissa väylän käyttöönottoon	Palveluväylän laajamittaiseen käyttöön saaminen hidastuu. Kriittisen massan muodostumisen viivästyminen saattaa pilata koko käyttöönoton.	3	Laaditaan kuvaus siitä, miten palveluväylään liitytään ja mitä se edellyttää organisaatioilta. Julkisten organisaatioiden on sisällytettävä väylän käyttöönotto toimintasuunnitelmiinsa ja budjetteihinsa heti ensi tilassa..	VM	Ei käynnistetty
(9) Kansallista yhteistä tunnistamisratkaisua ei synny	Yhteinen tunnistamisratkaisu on yksi palveluväylän käytön kannalta olennainen yleispalvelu. Epäonnistuminen tässä ratkaisussa vaikuttaa suuresti väylän käyttöön.	4	Haetaan yhteistä ratkaisua yhdessä eri toimijoiden kanssa.	VM	Erillinen selvitystyö on käynnissä.